

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for

Hengsvann skyte- og øvingsfelt

Tillatelsen er gitt i medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6, § 11 jf. § 16. Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger fremkommet i søknad og under saksbehandlingen. Vilkårene framgår på side 3 til og med side 12.

Hvis Forsvarsbygg ønsker å foreta endringer i driftsforhold som kan ha betydning for forurensningen fra virksomheten og som ikke er i samsvar med det som ble lagt til grunn da tillatelsen ble gitt eller sist endret, må Forsvarsbygg i god tid på forhånd søke om endring av tillatelsen. Forsvarsbygg bør først kontakte forurensningsmyndigheten for å avklare behovet for slik endring.

Forsvarsbygg forvalter Forsvarssektorens eiendom, bygg og anlegg på vegne av Forsvarsdepartementet, og har og fått ansvar for å forvalte skyte- og øvingsfeltene (SØF). Forsvarsbygg har ansvaret for at drift av feltet følger de krav som er satt i denne tillatelsen.

Dersom hele eller vesentlige deler av tillatelsen ikke er tatt i bruk innen 4 år etter at tillatelsen er trådt i kraft, skal Forsvarsbygg sende en redegjørelse for virksomhetens omfang slik at forurensningsmyndigheten kan vurdere eventuelle endringer i tillatelsen.

Bedriftsdata

Bedrift	Forsvarsbygg
Beliggenhet/gateadresse	Hengsvann skyte- og øvingsfelt
Postadresse	Postboks 405 Sentrum, 0103 Oslo
Kommune og fylke	Kongsberg kommune, Viken fylke og Notodden kommune, Vestfold og Telemark fylke
Org. nummer (bedrift)	975 950 662
Lokalisering av anlegg	UTM sone 33, øst: 186536, nord: 6626622
NACE-kode og bransje	84.220 Forsvar
Kategori for virksomheten ¹	-

Forurensningsmyndighetens referanser

Tillatelsesnummer	Anleggsnummer
2020.1159.T	3006.0125.01

¹ Jf. forskrift om begrensning av forurensning av 06.01.2004 nr. 931 (forurensningsforskriften) kapittel 36 om behandling av tillatelser etter forurensningsloven

Tillatelse første gang gitt: 01.03.2021	Tillatelse sist revidert i medhold av fl § 18 tredje ledd: -	Tillatelse sist endret: -
<p style="text-align: center;">... Harald Sørby Seksjonsleder</p>	<p style="text-align: center;">... Jostein Kjemperud Seniorrådgiver</p>	

Endringslogg

Endringsnummer	Endringer av	Punkt og beskrivelse av endring
0	01.03.2021	Tillatelse gitt første gang.

1 Tillatelsens ramme

1.1 Rammer for virksomheten

Tillatelsen omfatter forurensende virksomhet fra militær aktivitet og sivil aktivitet på Forsvarets anlegg på Hengsvann skyte- og øvingsfelt (mht. geografiske avgrensninger av områdene vises det til plankart vedlagt reguleringsplan for Hengsvann skyte- og øvingsfelt, Kongsberg kommune og Notodden kommune²). Forsvaret har tillatelse til å bruke ammunisjon for håndvåpen i tillegg til bruk av tyngre våpen, blant annet: Panservernvåpen M-72 og RFK, håndgranater og GUR (granatutskytningsrør), bombekaster (BK) og panservogn med kanon (CV90). I sprengningsfeltene kan markørladninger inntil 100 gram TNT-ekvivalent benyttes. Ammunisjon til håndvåpen inneholder blant annet bly, kobber, sink og antimon. Tyngre våpen som brukes på Hengsvann SØF inneholder jern, stål og aluminium i tillegg til sprengstoff-komponenter.

1.2 Unntaksbestemmelser

Når Regjeringen eller Forsvarsledelsen har besluttet styrkeoppbygning med hjemmel i gjeldende Beredskapssystem for Forsvarssektoren³, og hvor styrkeoppbygningen nødvendiggjør overtredelse av bestemmelsene i denne tillatelsen til forurensende virksomhet, punkt 7.1 og 7.2 om støy, trer bestemmelsene ut av kraft så lenge beredskapssituasjonen vedvarer. Forurensningsmyndighetene varsles omgående.

2 Generelle vilkår

2.1 Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsens pkt. 3 til 14. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er også omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp er fremkommet i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte miljøgifter oppført i vedlegg 1. Utslipp av slike komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår gjennom uttrykkelig regulering i vilkårenes pkt. 3 til 14.

2.2 Plikt til å overholde grenseverdier

Forsvarsbygg plikter å hindre at det oppstår forhold som forårsaker at vilkår gitt i denne tillatelsen brytes, og å iverksette avbøtende tiltak, redusere eller innstille bruken dersom vilkårene brytes.

2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra Forsvarsbygg, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter Forsvarsbygg å redusere sine utslipp, herunder støy, så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Plikten omfatter også utslipp av komponenter det ikke gjennom vilkår i pkt. 3 flg. uttrykkelig er satt grenser for.

² Reguleringsplan for Hengsvann skyte- og øvingsfelt, Kongsberg kommune og Notodden kommune, revidert 03.12.2018. PlanID 458R for Kongberg kommune (vedtatt 10.04.2019). Ikke vedtatt av Notodden kommune men i tråd med forslag om detaljregulering for Hengsvann.

³ Fastsatt med hjemmel i FOR-2015-04-10-348, jf. LOV-1950-12-15-7-§18 og LOV-1814-05-17-§3

2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslipp på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp skal Forsvarsbygg sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. System og rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal kunne dokumenteres.

2.5 Tiltakspunkt ved økt forurensningsfare

Dersom det oppstår fare for økt forurensning, plikter Forsvarsbygg så langt det er mulig uten urimelige kostnader å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, herunder om nødvendig å redusere eller innstille driften.

Forsvarsbygg skal så snart som mulig informere forurensningsmyndigheten om forhold som kan føre til vesentlig økt forurensning eller forurensningsfare. Akutt forurensning skal varsles iht. pkt. 11.4.

2.6 Internkontroll

Forsvarsbygg skal sørge for at det er etablert internkontroll for virksomheten i skyte- og øvingsfeltet, i henhold til gjeldende forskrift om dette⁴. Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at kravene i denne tillatelsen overholdes, i tillegg til forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Forsvarsbygg plikter å sørge for at internkontrollen for virksomheten i skyte- og øvingsfeltet er oppdatert.

Forsvarsbygg plikter å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold.

3 Utslipp til vann

3.1 Utslippsbegrensninger

3.1.1 Utslipp fra punktkilder

Innenfor skyte- og øvingsfeltet finnes det lukkede tanker på Majorstua og i Gurka leir. På bane 22 er det et rensesystem med spredegrøfter som drenerer videre ut i Hengsvann. Anlegget er etablert i henhold til tillatelse fra Kongsberg kommune (14.06.2012). Avløpsprøver tas 4 ganger per år.

3.2 Krav til vannkvalitet

Virksomheten skal for eksisterende, nedlagte og ved opprettelse av nye skytebaner tilstrebe en reduksjon av metallutlekkning (bly, kobber, antimon og sink) til resipienter gjennom tiltak, bruk, vedlikehold og drift av banene (interne rutiner og prosedyrer). Forsvarsbyggs etablerte overvåkningsprogram skal videreføres.

Forsvarsbygg skal ha en oversikt over forurensning i overflatevann i skytefeltet og over hvilke resipienter som mottar forurensning fra de ulike skytebanene. Jfr. pkt 9.3.

For prøvepunktene som representerer avrenning ut av skyte- og øvingsfeltet⁵, skal ikke miljøkvalitetsstandard (årlig gjennomsnitt, AA-EQS) for ferskvann overskrides for bly, kobber og

⁴ Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter - forskrift av 06.12.1996 nr. 1127 (Internkontrollforskriften)

⁵ Forurensning i grunn og vann i Hengsvann skyte- og øvingsfelt, 21. desember 2016, Forsvarsbyggs rapport 2015/788 rev. 1

sink⁶. For antimon skal ikke grenseverdien i drikkevannsforskriften⁷ overskrides. Det skal være et måle- og overvåkingsprogram på plass som kontrollerer at dette kravet overholdes.

4 Utslipp til luft

Det forekommer ikke utslipp til luft av miljømessig betydning.

5 Grunnforurensning og forurensede sedimenter

Forsvarsbygg plikter å ha løpende oversikt over forurenset grunn innenfor skyte- og øvingsfeltet og vurdere helse- og miljørisiko, samt iverksette nødvendige undersøkelser og tiltak for å forebygge og hindre spredning av helse- og miljøskadelige stoffer.

Tiltak og inngrep i forurenset grunn som kan medføre økt forurensning eller spredning av forurensning, herunder graving, mudring, utskifting eller gjenbruk av masser, krever tillatelse etter forurensningsloven. Tillatelse forutsetter at det er utarbeidet en tiltaksplan som ivaretar nødvendige hensyn til miljø og helse både under og etter gjennomføringen av arbeidene. Planen skal angi mål for tiltaket og redegjøre for håndtering av massene. Den skal også inneholde en risikovurdering og beskrive risikoreduserende tiltak under gjennomføringen.

Tiltaksplanen skal normalt sendes Miljødirektoratet for godkjenning før tiltaket kan iverksettes.

Inngrep og gravearbeid i forurenset grunn knyttet til normalt vedlikehold og drift av skyte- og øvingsfelt og som ikke medfører nevneverdig forurensning eller fare for spredning, krever ingen separat godkjenning. Tiltaksplaner, rutiner og dokumentasjon på utførte tiltak og håndtering av forurensede masser skal likevel kunne fremvises på forespørsel, blant annet ved tilsyn.

Forurensede masser er tillatt å gjenbrukes i konstruksjoner internt på skytebanene, fortrinnsvis på samme bane massene ble tatt fra.

Mellomlagring av forurensede masser er tillatt innenfor området omfattet av tillatelsen. Formålet med mellomlageret er å oppbevare forurensede masser fra skytebanene f.eks. ved utskifting av massene fra kulefang, i påvente av behandling på stedet eller transport til mottak. Oversikt over mengde masser som mellomlagres skal inngå i Forsvarsbyggs dokumenterte internkontroll. Masser som skal kjøres til deponi kan mellomlagres i opptil 2 år, og masser som skal gjenbrukes kan mellomlagres i 5 år.

Alle forurensede delområder og lokaliteter, med tilhørende dokumentasjon fra undersøkelser og tiltak, skal registreres i fagsystemet Grunnforurensning.

⁶ Klassifisering av miljøtilstand i vann, Veileder 2:2018, Direktoratgruppen vanddirektivet, 2018

⁷ Forskrift om vannforsyning og drikkevann, forskrift av 22.12.2016 nr. 1868 (Drikkevannsforskriften)

6 Kjemikalier

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten, for eksempel plantevernmidler, vaskemidler, hydraulikkvæsker eller brannbekjempningsmidler.

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal Forsvarsbygg dokumentere at den har foretatt en vurdering av kjemikalienes helse- og miljøegenskaper på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon, jfr. også punkt 2.6 om internkontroll.

Forsvarsbygg plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Skadelige effekter knyttet til produksjon, bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter Forsvarsbygg å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe⁸.

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke framstilles, bringes i omsetning, eller brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket⁹ og andre regelverk som gjelder for kjemikalier.

7 Støy

Støygrensene gjelder all støy fra Forsvarsbyggs virksomhet, inkludert intern transport på området samt lossing/lasting av materiell og avlevering av våpen fra fly og helikopter. Støy fra midlertidig bygg- og anleggsvirksomhet, støy fra persontransport av ansatte til og fra området og støy fra flyving med fly og helikopter er likevel ikke omfattet av grensene. Forsvarsbygg skal holde oversikt over støyende aktivitet. Dersom endret aktivitet fører til vesentlig ending i støy skal det gjøres nye vurderinger om støyvilkårene i 7.1 overholdes.

Forsvarsbygg skal ha et kart angående støy for sin virksomhet jfr. pkt. 12.1. Støysonekartet skal vise støyutbredelsen i røde og gule soner, jf. T-1442/2016 kap. 2.2.1 og grenseverdiene for støy slik de fremkommer av tillatelsens tabell 1. Kartet skal holdes oppdatert. Støysoner jf. T-1442/2016 sendes til kommunen og forurensningsmyndigheten, og støysoner jf. tabell 1 i tillatelsen sendes til forurensningsmyndigheten.

7.1 Hovedkrav

Forsvarets aktivitet i Hengsvann skyte- og øvingsfelt skal tilfredsstillende følge følgende hovedkriterier for utendørs støy, gitt i Tabell 1. Grenseverdien $L_{CE} = 85$ dB satt for nattaktivitet kan overskrides inntil 35 netter per år, med spesifikasjoner i kapittel 7.3. Behov for nattskyting over grenseverdien skal varsles særskilt.

⁸ Jfr. lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) av 11.06.1976 nr. 79 § 3a om substitusjonsplikt

⁹ Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrenning av kjemikalier (REACH-forskriften) av 30.05.2008 nr. 516

Tabell 1: Utendørs støygrenser for total støybelastning og fra aktivitet på natt. Lydnivåene er innfallende lydtryknivå, beregningshøyde 4 meter. Støygrensene gjelder ved nærmeste bebyggelse med støyømfintlig bruksformål¹⁰.

Kilde	Ekvivalent støynivå		Maksimalt støynivå om natten ¹	
	Målestørrelse	Nivå	Målestørrelse	Nivå
Lette våpen	L_{Rden}	55 dB	$L_{p,AF,max}$	70 dB
Tunge våpen, detonasjoner			L_{CE}^2	85 dB
Militære kjøretøy			$L_{p,AF,max}$	70 dB

¹Følgende restriksjoner gjelder ift. nattaktivitet (2300-0700) : Støyende aktivitet om natten skal i utgangspunktet unngås.

²For aktivitet med støynivå over grenseverdien $L_{CE} = 85$ dB gis det unntak for inntil 35 netter per år, med spesifikasjoner gitt i kapittel 7.3. Behov for nattskyting over grenseverdien skal varsles særskilt.

For ny bebyggelse gjelder Retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging, T-1442/2016¹¹.

7.2 Perioder med krav om redusert støy

For helligdager¹² skal det være redusert støy ved bygninger med støyømfintlig bruksformål¹⁰. Støynivået skal i disse periodene være lavere enn et ekvivalentnivå over 30 minutter ($L_{p,Aeq,30 min}$) som angitt i Tabell 2. Høyeste støynivå ($L_{p,AF,max}$) skal ikke overstige grensen for ekvivalentnivå med mer enn 10 dB. For søndager gis det unntak for disse grensene inntil 3 søndager i måneden, der grensene i kapittel 7.1 skal følges. Disse dagene skal varsles særskilt.

Tabell 2: Grenseverdi for høyeste ekvivalente støynivå, målt med midlingstid på 30 minutter, i perioder med redusert støy. Maksimalt støynivå ($L_{p,AF,max}$) skal ikke overstige grensene gitt her med mer enn 10 dB. For søndager gis det unntak for disse grensene inntil 3 søndager i måneden, der grensene i kapittel 7.1 skal følges. Disse dagene skal varsles særskilt.

Støynivå	Dag (kl.07-19.00)	Kveld (kl.19.00-23.00)	Natt (kl.23.00-07.00)
$L_{p,Aeq,30 min}$	50 dB	45 dB	45 dB
$L_{p,AF,max}$	60 dB	55 dB	55 dB

7.3 Unntak fra støykrav

Det er en registrert 1 fritidsbolig innenfor støysonen for $L_{Rden} = 55$ dB for Hengsvann skyte- og øvingsfelt. I tillegg utsettes denne fritidsboligen, samt 2 andre fritidsboliger for støynivå over grense $L_{p,AF,max} 70$ dB.

For den ene fritidsboligen innen støysonen gis det unntak fra $L_{Rden} = 55$ dB, og for de totalt 3 fritidsboligene over støynivå $L_{p,AF,max}$ gis det unntak fra $L_{p,AF,max} 70$ dB.

Når det gjelder grenseverdien $L_{CE} = 85$ dB på natt, gis det unntak for 35 netter per år. I tillegg legges det følgende begrensninger for spesifikke våpentyper, som gitt i tabell 2.

Tabell 2: Maksimalt antall netter som våpentypene RFK, markørladning og bombekaster kan benyttes per år.

Våpentype	Maksimalt antall netter per år
Rekylfri kanon (RFK)	30 netter
Markørladning (inntil 100 gram TNT-ekv.)	25 netter

¹⁰ Bebyggelse med støyømfintlig bruksformål er definert som boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, skoler og barnehager. Skoler og barnehager har ingen nattkrav.

¹¹ Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging, T-1442/2016, 20.12.2016

¹² Lov om helligdager og helligdagsfred, LOV-1995-02-24-12-52.

Samlet sett skal ikke grenseverdien $L_{CE} = 85$ dB på natt overstiges mer enn total 35 netter per år.

8 Avfall

8.1 Generelle krav

Virksomheten plikter så langt det er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Innholdet av skadelige stoffer i avfallet skal begrenses mest mulig.

Virksomheten plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder gjenvinning, skjer i overensstemmelse med regler fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven¹³. Avfallsbesitter må, på vanlig måte, avklare om forurensete masser mm. er farlig avfall etter avfallsforskriften. Masse fra innskuddsområder i for eksempel kulefang klassifiseres ofte som farlig avfall.

Farlig avfall kan ikke fortynnes med den virkning at det blir regnet som ordinært avfall. Ulike typer farlig avfall kan ikke sammenblandes hvis dette kan medføre fare for forurensning eller skape problemer for den videre håndteringen av avfallet. Farlig avfall kan heller ikke blandes sammen med annet avfall, med mindre det letter den videre behandlingen av det farlige avfallet og dette gir en miljømessig minst like god løsning.

Skytefeltet skal ha rutiner for innsamling av tomhylser og årlig rydding av blindgjengere og metallskrap.

Det er ikke tillatt å brenne avfall med mindre særskilt tillatelse fra Miljødirektoratet er gitt. Ammunisjonskomponenter som av sikkerhetsmessige årsaker ikke kan leveres som avfall, eller som skal brukes til opplæring eller øvelse, tillates brent eller destruert. Brenning av krutt skal foregå på en miljømessig forsvarlig måte, og avrenning til resipient skal ikke finne sted.

Masser som skal kjøres til deponi kan mellomlagres i opptil 2 år, se kapittel 5.

Farlig avfall som lagres i påvente av levering/henting, skal være merket slik at avfallet kan identifiseres, og skal sikres slik at lagringen ikke medfører avrenning til grunnen, overflatevann eller avløpsnett. Lageret skal også være sikret mot avdamping av forurensete stoffer til luft når relevant. Lageret skal dessuten være sikret mot adgang for uvedkommende.

Forsvarsbygg skal utarbeide en avfallsplan hvor foranstående krav legges til grunn.

¹³ Se blant annet avfallsforskriften av 1.6.2004 nr 930 og kapittel 18 i forurensningsforskriften av 1.6.2004 nr 931.

9 Utslippskontroll og rapportering til forurensningsmyndigheten

9.1 Kartlegging av utslipp

Forsvarsbygg plikter systematisk å kartlegge virksomhetens utslipp til vann. Forsvarsbygg skal legge denne kartleggingen til grunn for utarbeidelsen av programmet for utslippskontroll (punkt 9.3).

Forsvarsbygg skal også kartlegge virksomhetens bidrag til støy, jf. punkt 7.

9.2 Overholdelse av støyvilkår

For å tilfredsstille hovedkravene til støy gitt i punkt 7, skal Forsvarsbygg holde oversikt over støyende aktiviteter som dimensjonerer utbredelsen av ekvivalentnivået fra skytefeltet, samt eventuell nattaktivitet (mellom kl. 23 og 07) som overskrider maksimalnivågrensene.

Antall netter hvor det forekommer aktivitet på, skal dokumenteres på følgende steder:

- Baner/områder som bidrar til at støynivået ved nærmeste bolig overskrider grensene gitt i punkt 7.

Dokumentasjon på overholdelse av støyvilkår skal normalt basere seg på støyberegninger iht. Nordtest-metoden¹⁴, der gjennomført aktivitet sammenlignes med beregningsgrunnlaget til støyberegningene.

9.3 Måleprogram for vann

Forsvarsbygg skal videreføre sitt etablerte overvåkningsprogram for overvåkning av resipientene.

Målinger skal utføres slik at de blir representative for virksomhetens faktiske utslipp og skal som et minimum omfatte:

- Komponenter som er uttrykkelig regulert gjennom grenseverdier i tillatelsen eller forskrifter
- Andre komponenter som er omfattet av rapporteringsplikten i henhold til Miljødirektoratets veileder til Forsvarsbyggs egenkontrollrapportering. Veilederen er lagt ut på www.miljodirektoratet.no.

Måleprogrammet skal inngå i Forsvarsbyggs dokumenterte internkontroll.

Måleprogrammet skal beskrive de forskjellige trinnene i målingene og begrunne valgte metoder. Valgt frekvens for tredjepartskontroll og for deltakelse i ringtester skal også fremgå av måleprogrammet. Det skal i måleprogrammet inngå en vurdering av hvilke usikkerhetsbidrag de ulike trinnene gir.

9.4 Kvalitetssikring av målingene

Forsvarsbygg er ansvarlig for at måleutstyr, metoder og gjennomføring av målingene er forsvarlig kvalitetssikret blant annet ved å:

- Utføre målingene etter Norsk standard. Dersom det ikke finnes, kan internasjonal standard benyttes. Forsvarsbygg kan benytte andre metoder enn norsk eller internasjonal standard dersom særlige hensyn tilsier det. Forsvarsbygg må i tilfelle dokumentere at særlige hensyn

¹⁴ 2002 Nordtest method. Shooting ranges. Prediction of noise. NT ACOU 099. 2nd ed.

foreligger og at den valgte metoden gir representative tall for virksomhetens faktiske utslipp.

- Bruke akkrediterte laboratorier/tjenester når volumstrømsmåling, prøvetaking og analyse utføres av eksterne. Tjenesteyter skal være akkreditert for den aktuelle tjenesten dersom slik tjenesteyter finnes.
- Delta i sammenlignende laboratorieprøving (SLP) og/eller jevnlig verifisere analyser med et eksternt, akkreditert laboratorium for de parameterne som er regulert gjennom presise grenseverdier, når Forsvarsbygg selv analyserer.
- Jevnlig vurdere om plassering av prøvetakingspunkter, valg av prøvetakingsmetoder og -frekvenser gir representative prøver. Denne vurderingen skal utføres av fagkyndig tredjepart.
- Jevnlig utføre kontroll og kalibrering av måleutstyr.

9.5 Rapportering til forurensningsmyndigheten

Forsvarsbygg skal innen 1. mars hvert år rapportere miljødata og eventuelle avvik for foregående år via www.altinn.no. Rapportering skal skje i henhold til Miljødirektoratets veileder til Forsvarsbygges egenrapportering, se www.miljodirektoratet.no.

10 Miljøovervåking

10.1 Overvåking av resipienter

Forsvarsbygg skal sørge for overvåking av mulige miljøeffekter av virksomheten i henhold til et overvåkingsprogram jfr. punkt 9.3. Dette gjelder mulige effekter på grunn, vann og sedimenter i den grad dette er aktuelt. Overvåkingen skal gjennomføres av fagkyndig personell i henhold til overvåkingsprogrammet, som har vært utarbeidet i samarbeid med nødvendig fagekspertise.

Resultatene fra undersøkelsen skal sendes forurensningsmyndigheten innen 1. mars året etter at undersøkelsen er gjennomført.

Overvåkingsdata skal registreres i databasen Vannmiljø (<http://vanmiljo.miljodirektoratet.no/>) innen 1. mars året etter at undersøkelsen er gjennomført. Data rapporteres på Vannmiljø's importformat. Importmal og oversikt over hvilken informasjon som skal registreres i henhold til Vannmiljø's kodeverk finnes på <http://vanmiljokoder.miljodirektoratet.no>.

11 Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

11.1. Miljørisikoanalyse

Forsvarsbygg skal gjennomføre en miljørisikoanalyse av sin virksomhet. Forsvarsbygg skal vurdere resultatene i forhold til akseptabel miljørisiko. Potensielle kilder til akutt forurensning av vann, grunn og luft skal kartlegges. Miljørisikoanalysen skal dokumenteres og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- og/eller miljøskader inne på Forsvarsbyggs område eller utenfor. Ved modifikasjoner og endrede bruksforhold skal miljørisikoanalysen oppdateres.

Risikoanalysen skal ta hensyn til ekstremvær, flom etc. og fremtidige klimaendringer.

Forsvarsbygg skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning og de helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre.

11.2 Forebyggende tiltak

På basis av miljørisikoanalysen skal Forsvarsbygg iverksette risikoreduserende tiltak. Både sannsynlighetsreduserende og konsekvensreduserende tiltak skal vurderes. Forsvarsbygg skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

11.3 Etablering av beredskap

Forsvarsbygg skal på bakgrunn av miljørisikoanalysen og de iverksatte risikoreduserende tiltakene etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som virksomheten til enhver tid representerer. Der det etableres beredskap mot akutt forurensning, skal beredskapen øves minimum en gang per år.

11.4 Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til gjeldende forskrift¹⁵. Forsvarsbygg skal også så snart som mulig underrette forurensningsmyndigheten i slike tilfeller.

12 Undersøkelser og utredninger

12.1 Utarbeidelse av kart for grenseverdier for støy

Kartet som skal vise grenseverdiene for støy utarbeidet iht. pkt. 7 skal sendes kommunen og forurensningsmyndigheten innen 01.06.2021, dersom det er endring fra kart utarbeidet i søknaden.

¹⁵ Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning av 09.07.1992, nr. 1269

13 Nedleggelse

Hvis et anlegg blir nedlagt eller en virksomhet stanser for en lengre periode, skal eieren eller brukeren gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensninger. Hvis anlegget eller virksomheten kan medføre forurensninger etter nedleggelsen eller driftsstansen, skal det i rimelig tid på forhånd gis melding til forurensningsmyndigheten.

Forurensningsmyndigheten kan fastsette nærmere hvilke tiltak som er nødvendig for å motvirke forurensning. Forurensningsmyndigheten kan pålegge eieren eller brukeren å stille ytterligere garanti for dekning av framtidige utgifter og mulig erstatningsansvar. Sikkerhet/garanti som allerede er stilt iht. tillatelsen løper videre inntil forurensningsmyndigheten etter søknad fra det driftsansvarlige selskapet eller eier godkjenner reduksjon og/eller bortfall av slik sikkerhet.

Ved nedleggelse av en virksomhet skal den ansvarlige sørge for at driftsstedet settes i miljømessig tilfredsstillende stand igjen.

Dersom virksomheten ønskes startet på nytt, skal det gis melding til forurensningsmyndigheten i god tid før start er planlagt.

14 Tilsyn

Forsvarsbygg plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med anleggene til enhver tid.

Vedlegg 1

Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1.

Utslipp av disse komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i pkt. 3 flg.

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

Bromerte flammehemmere	Vanlige forkortelser
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo-4,4'-isopropyliden difenol)	TBBPA

Klorerte organiske forbindelser

Dekloran pluss (syn og anti isomere former)	DP (syn-DP, anti DP)
1,2-Dikloreten	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ -C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ -C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ -C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ -C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Triklorbenzen	TRI
Trikloran (2,4,4'-Triklor-2'-hydroksydifenyleter)	TCS
Tris(2-kloretyl)fosfat	TCEP

Enkelte tensider

Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC

Nitromuskforbindelser

Muskxylen	
-----------	--

Alkylfenoler og alkylfenoletoksylater

Nonylfenol og nonylfenoletoksilater	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksilater	OF, OP, OFE, OPE
4-heptylfenoler (forgrenet og rettkjedet)	4-HPbl
4-tert-pentylfenol	4-t-PP
4-tert-butylfenol	4-t-BP
Dodecylfenol m. isomerer	DDP
2,4,6 tri-tert-butylfenol	TTB-fenol

Per- og polyfluoreerte alkylforbindelser (PFAS)

Perfluoroktansulfonsyre (PFOS), inkl. salter av PFOS og relaterte forbindelser	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Perfluorheksansulfonsyre (PFHxS), inkl. salter av PFHxS og relaterte forbindelser	PFHxS, PFHxS-relaterte forbindelser
Perfluorobutansulfonsyre (PFBS), inkl. salter av PFBS og relaterte forbindelser	PFBS, PFBS-relaterte forbindelser
Perfluoroktansyre	PFOA
Langkjedete perfluoreerte karboksylsyrer C9-PFCA - C14-PFCA	PFNA, PFDA, PFUnDA, PFDoDA, PFTTrDA, PFTeDA

Tinnorganiske forbindelser

Tributyltinnforbindelser	TBT
Trifenyltinnforbindelser	TFT, TPT
Dibutyltinnforbindelser	DBT
Dioktyltinnforbindelser	DOT

Polysykliske aromatiske hydrokarboner

PAH

Ftalater

Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Benzylbutylftalat	BBP
Dibutylftalat	DBP
Diisobutylftalat	DIBP

Bisfenol A

BPA

Siloksaner

Dodekametylsykloheksasiloksan	D6
Dekametylsyklopentasiloksan	D5
Oktametylsyklotetrasiloksan	D4

Benzotriazolbaserte UV-filtre

2-Benzotriazol-2-yl-4,6-di-tert-butylphenol	UV-320
2,4-di-tert-butyl-6-(5-chlorobenzotriazol-2-yl)phenol	UV-327
2-(2H-benzotriazol-2-yl)-4,6-ditertpentylphenol	UV-328
2-(2H-Benzotriazol-2-yl)-4-(tert-butyl)-6-(sec-butyl)phenol	UV-350